

7. Гавриленко В.В., Звенячкіна В.Ю. Цільове фінансування та його відображення в обліку власного капіталу / В.В. Гавриленко, В.Ю. Звенячкіна. – Економічний простір. – 2008. - № 12/1. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2008_12/1/gavril.pdf.

Перепелиця О. Л., Ангеліна І. А.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ТА ПРОБЛЕМИ ЙОГО РОЗВИТКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Сприйняття в українському бізнесі внутрішнього аудиту як реальної потреби для успішного розвитку підприємств стає все більш очевидним. Світова фінансова криза і криза ліквідності, які тривають, ще раз яскраво продемонстрували, що внутрішній аудит є важливим інструментом керівництва підприємств для моніторингу ефективності й надійності систем управління підприємством.

Метою статті є обґрунтування ролі внутрішнього аудиту в діяльності підприємства та визначення основних проблем розвитку внутрішнього аудиту в сучасних умовах господарювання.

Відповідно до визначення внутрішнього аудиту, яке наведено в Міжнародних стандартах внутрішнього аудиту (МСВА), проаналізувати можливі напрями діяльності внутрішніх аудиторів та розглянути основні проблеми його розвитку [№ 400 МСА].

Відповідно до МСВА: *Внутрішній аудит* - це діяльність з надання незалежних і об'єктивних гарантій і консультацій, спрямованих на вдосконалення діяльності підприємства. Внутрішній аудит дає змогу підприємству досягти поставлених цілей, використовуючи систематизований і послідовний підхід до оцінки й підвищення ефективності процесів управління ризиками, контролю й корпоративного управління. [1]

Виходячи з основного визначення внутрішнього аудиту можна дійти висновку, що внутрішньому аудиту властиві такі основні характеристики:

1. Незалежність та об'єктивність. Незалежність - в цьому випадку поняття організаційне, яке значною мірою визначається рівнем підпорядкованості служби внутрішнього аудиту на підприємстві. Під об'єктивністю розуміють індивідуальні якості внутрішнього аудитора - неупередженість в оцінках і висновках.

2. Мета - вдосконалення діяльності підприємства, тобто ідентифікація та оцінка ризиків, проблемних сфер у роботі підприємства та підготовка рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності систем і процесів.

3. Виконання завдань з надання гарантій та консультацій. Сутність діяльності внутрішнього аудиту полягає у виконанні аудиторських завдань та наданні консультацій з питань управління ризиками, внутрішнього контролю та корпоративного управління. [2, с. 41]

Отже, органи управління підприємством користуються послугами внутрішніх аудиторів як додатковим ресурсом, що дасть їм змогу здійснювати функції управління підприємством. Виходячи з цього можна визначити *основні завдання внутрішнього аудиту* в сучасних умовах:

- оцінка відповідності існуючим правилам і процедурам;
- оцінка ефективності елементів системи внутрішнього контролю;
- сприяння керівництву підприємства в удосконаленні бізнес-процесів;
- допомога менеджменту в реалізації прийнятої стратегії бізнесу.

Основна діяльність внутрішнього аудиту складається з виконання різноманітних аудиторських завдань.

Існують різні думки із приводу того, що для внутрішнього аудитора є основним напрямом діяльності. Деякі фахівці вважають, що основна цінність внутрішнього аудиту полягає саме в наданні об'єктивних гарантій, тому консультації мають забирати мінімум часу в графіку роботи аудиторів. Є думка, що в разі, якщо аудитор багато консулює з різних питань, втрачається об'єктивність, оскільки аудитор повинен буде в свій час проводити оцінку тих напрямів, з роботи яких надавав консультації. Інші фахівці дотримуються думки, що внутрішній аудитор може бути найбільш корисним для підприємства саме як консультант на етапі змін та/або впровадження систем/процедур. Обґрунтовується думка тим, що для підприємства потенційно вигідною є консультативна участь внутрішніх аудиторів, яка знижує наступні можливі ризики, підвищує об'єктивність результатів їх роботи при вирішенні завдань з надання гарантій. [2, с. 42]

Потреба у створенні внутрішнього аудиту в Україні виникає на великих підприємствах з різними видами діяльності, зі складною розгалуженою структурою і великою кількістю територіально віддалених філій, дочірніх підпорядкованих підприємств. Робота фахівців внутрішнього аудиту в цьому напрямі полягає, насамперед, в уніфікації і стандартизації облікових процесів для правильного формування зведеної чи консолідованої зовнішньої і, перш за все, внутрішньої звітності. Працівники бухгалтерських служб, територіально відокремлених структурних підрозділів, дочірніх і залежних підприємств не завжди дотримуються єдиної методики ведення бухгалтерського обліку і, особливо, його підсистеми – управлінського обліку. Внаслідок відсутності єдиного методологічного підходу одні й ті ж операції відображаються по-різному, а це може стати причиною невірності консолідованої звітності. Така недостовірність звітності, у свою чергу, не дає змоги керівництву оцінити реальне фінансове становище господарюючого суб'єкта в цілому і правильно визначити напрями його подальшого розвитку. Крім того, фахівці служби відділу внутрішнього аудиту можуть залучатись як експерти при виникненні розбіжностей між головною компанією і підприємствами, що входять до її структури. Вони можуть за розпорядженням керівництва визначати доцільність та ефективність здійснення окремих операцій, правильність відображення їх у системі обліку та звітності, надання інформації менеджерам. У разі виявлення під час здійснення контролю

невідповідностей (відхилень, помилок, шахрайства тощо) внутрішній аудитор надає власнику та менеджерам рекомендації щодо коригування діяльності або системи управління, які, відповідно, знаходять своє відображення в обліку. [3, с. 42]

Ефективність роботи служби внутрішнього аудиту тим вища, чим менші її функціональні зв'язки з іншими підрозділами. Обмеження відносин із різними службами та їх мінімізація мають позитивний вплив на вирішення окресленого кола питань. У протилежному разі, їх діяльність розширюється настільки, що результатом роботи стає не вирішення проблем, а їх констатація або фіксування. Якщо визначати оцінку ефективності роботи внутрішніх аудиторів, то витрати на утримання служби внутрішнього аудиту не йдуть у жодне порівняння із тим позитивним ефектом, який є наслідком її роботи. Існують випадки, коли позитивний ефект лише від однієї консультації суттєво перевищує витрати на утримання служби внутрішнього аудиту. Функціонування служби внутрішнього аудиту на підприємстві, за умови додержання вимог до її організації, є надійною гарантією недопущення в майбутньому необґрунтованих і незаконних дій працівників підприємства, неправильних та неефективних управлінських рішень.

Таким чином, нами визначені основні напрямки вирішення проблеми якості організації служби внутрішнього аудиту на підприємствах України. Але, дана проблема потребує свого подальшого дослідження та вирішення.

Наявність ефективного внутрішнього аудиту стає невід'ємною складовою успішного розвитку господарської діяльності в умовах швидких змін зовнішнього середовища, ускладнення процесів управління, розподілу функцій володіння та управління бізнесом. Наскільки при цьому внутрішній аудит стане корисним, залежить від завдань, які будуть перед ним поставлено.

Враховуючи вище зазначене, можна констатувати, що внутрішній аудит є одним із видів внутрішньогосподарського контролю суб'єктів підприємницької діяльності. Однак треба пам'ятати, що внутрішній аудит не є панацеєю для вирішення всіх проблем підприємства. Наприклад, внутрішній аудит не дає змоги ідентифікувати всі випадки помилок та зловживань, але може мінімізувати ймовірність їх виникнення й підвищити можливість їх виявлення завдяки аудиту систем та процедур. Внутрішній аудит також не може займатися розробкою різних процедур для підрозділів підприємства, оскільки це негативно впливає на незалежність внутрішнього аудитора, однак аудитор може аналізувати процедуру, розроблені самими підрозділами, та надавати рекомендації щодо їх удосконалення для підвищення ефективності системи внутрішнього контролю підприємства.

Література

1. Визначення Міжнародного Інституту внутрішніх аудиторів [Електронний ресурс]. – Електрон. текстові дані. – Режим доступу: <<http://www.iaa-ru.ru>>.

2. Каменська Т. Основні напрями діяльності внутрішнього аудиту в системі управління [Текст] / Каменська Т. // Бухгалтерський облік і аудит №7 /2010
3. В. В. Кравченко Проблеми та перспективи розвитку внутрішнього аудиту в сучасних умовах господарювання [Текст] / Кравченко В. В // Наукові праці КНТУ. Економічні науки №17 /2010

Попова Ю. В., Кононенко Г.С.

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Бухгалтерський облік у банківській системі України організовується Національним банком з урахуванням діючих у міжнародній практиці принципів та стандартів бухгалтерського обліку та чинного національного законодавства.

Головною метою банківської діяльності є отримання прибутку, який використовується для створення фондів банку та виплати дивідендів. Величина доходу залежить насамперед від обсягу кредитних вкладень та інвестицій банку, розміру відсоткової ставки за наданими кредитами та величини і структури активів банку. Витрати банку поділяються на відносно постійні та змінні. Різниця між вхідними фінансовими потоками та вихідними фінансовими потоками дає прибуток до сплати податку. Від останнього віднімають податок на прибуток і отримують чистий прибуток банку.

Метою даної роботи є дослідження особливостей визначення фінансового результату діяльності банку. Для досягнення поставленої мети необхідно розв'язати наступні завдання: проаналізувати застосування бухгалтерських рахунків, згідно Постанови Правління Національного банку України 17.06.2004 № 280 «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України та Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України» [1] які застосовуються для обліку доходів, витрат, прибутку/збитку; розглянути схему визначення фінансового результату діяльності банку; згрупувати кореспонденцію рахунків по господарським операціям щодо розподілу отриманого прибутку/збитку банку.

Методологічні засади відображення в бухгалтерському обліку інформації про доходи і витрати та порядок застосування банками основних принципів бухгалтерського обліку під час визнання та обліку доходів і витрат визначає Постанова Правління Національного банку України від 18 червня 2003р. №255 «Про затвердження Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України». [2]

Банк отримує доходи від надання послуг під час здійснення операцій, які передбачені банківською ліцензією, надання активів у використанні іншими сторонами за плату, торгівлі іноземною валютою, банківськими металами, цінними паперами, позитивного результату від вибуття основних засобів та нематеріальних активів, повернення раніш списаних активів.